

Карпенко Євген Сергійович
evgechenka4@gmail.com

Науковий керівник
Чукот С. А., д. н. держ. упр., проф.
ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ІНСТРУМЕНТИ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ: СЬОГОДЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ

Активний розвиток суспільства та технічний прогрес зумовлюють кардинальні зміни у житті як соціуму загалом, так і окремих людей. Усе більше звичних процесів переходять у цифровий вимір. Ця тенденція не минула і сфери дотику держави з одного боку та громадян і різноманітних організацій з іншого. Саме у таких обставинах наприкінці ХХ століття сформувалося поняття та сфера електронної демократії, розвиток якої продовжується і до сьогодні.

«Електронна демократія – форма суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління, а також до місцевого самоврядування шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій в демократичних процесах, що дає змогу: посилити участь, ініціативність та залучення громадян на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівні до публічного життя; поліпшити прозорість процесу прийняття рішень, а також підзвітність демократичних інститутів; поліпшити зворотну реакцію суб'єктів владних повноважень на звернення громадян; сприяти публічним дискусіям та привертати увагу громадян до процесу прийняття рішень» [2]. Це визначення дуже вичерпно характеризує електронну демократію та її призначення загалом.

На сьогоднішній день в Україні відбувається активне запровадження і розвиток інструментів е-демократії. Громадяни нашої держави мають можливість використовувати такі засоби: електронні консультації, електронні звернення, електронні петиції та бюджети участі. На відповідних вебсайтах можна побачити численні петиції до Президента, Верховної Ради, Кабінету Міністрів України. Це свідчить про активне використання громадянами наданого інструменту електронних петицій. Усе більша кількість міст запроваджують у себе бюджети участі, залучаючи цим мешканців до розробки та реалізації міських проєктів.

Окрім цього, існують також і неформальні інструменти електронної демократії. Найчастіше вони використовуються на рівні громад та відповідних

посадових осіб. Зокрема, це постійне комунікування з мешканцями за допомогою соціальних мереж, самоорганізація людей задля вирішення певних питань у їх населеному пункті чи громаді у формі неофіційних громадянських ініціатив. Такі заходи мають непостійний характер та є частково стихійними і не врегульованими. Хоча ці прояви характеризують історично сформовані традиції та особливості взаємодії громади з посадовими особами, вони є об'ємним пластом потенційних ефективних офіційних інструментів е-демократії. І важливим є не втратити цей потенціал, надати йому постійного та врегульованого характеру, для розширення вже наявного інструментарію е-демократії.

Щодо можливих напрямів розвитку інструментів е-демократії, то їх декілька. Це, по-перше, об'єднання їх усіх на одному державному порталі, адже розміщення різних інструментів на різних вебсайтах ускладнює користування ними, робить цей процес більш заплутаним та часомістким. По-друге, важливо вищеназвані неформальні засоби взаємодії влади та громадян/організацій трансформувати у офіційні інструменти електронної демократії. По-третє, існує необхідність підвищення охоплення та якості телекомунікаційної інфраструктури та технічного забезпечення та забезпечення кваліфікованим персоналом органів влади та органів місцевого самоврядування, адже ефективність навіть найкраще реалізованих інструментів буде низькою, якщо у громадян не буде можливості їх належним чином використати, а у представників влади відреагувати на них. І, врешті-решт, важливими є також і організація та проведення інформаційних кампаній серед громадян з метою інформування останніх про наявність відповідних інструментів, їх переваги для самих людей тощо. Відповідно до першого напрямку, на сьогодні ведуться роботи над вебпорталом Взаємодія – цифровим простором, де громадяни можуть спілкуватися з владою та впливати на ухвалення рішень національного й місцевого рівнів [1]. Деякі розділи з інструментами вже функціонують (е-конкурси, е-петиції), деякі ще знаходяться у розробці і, відповідно до інформації, розміщеної на вебпорталі, будуть введені в дію протягом 2021-2022 років.

Тож, підсумовуючи, можна зазначити, що в Україні наявний широкий спектр інструментів електронної демократії, який ще доповнюватиметься у майбутньому, відбувається модернізація вже діючих інструментів. І, загалом, сфера електронної демократії стрімко розвивається, залучаючи громадян та організації до процесів існування держави та громад, розкриваючи значний потенціал співпраці держави та громад із громадянами та організаціями. Саме

така співпраця є одним з найефективніших інструментів вирішення питань у багатьох сферах існування держави і громади.

Список використаних джерел:

1. Взаємодія | Ваш вибір". Взаємодія". URL: <https://vzaemo.dia.gov.ua/> (дата звернення: 05.11.2021).
2. Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-p#Text> (дата звернення: 06.11.2021).